

Késő avar kori lelőhelyek mikroregionális kutatása a Berettyó-Körös-vidéken

Avar kori lelőhelyek kutatása a Berettyó mentén

Kiegészítő dokumentum

Berettyóújfalu-Somota-dűlő avar kori sírjainak katalógusa

A sírleírás során, ahol lehetett, megadtam az adott leletek méreteit is, ám néhány tárgyon az erős korrózió vagy éppen a töredékes állapot miatt ezeket az adatokat nem tudtam meghatározni. Egyes leletek emiatt a táblákra sem kerültek rá.

21/21. sír: T.: NY-K. H.:205 cm. Sz.:55 cm. Mély.:20 cm

Lekerekített sarkú, téglalap alakú, egyenes falú és aljú aknasír. A sírban háton fekvő, nyújtott helyzetű bolygatott váz került feltárássra. Koponyája enyhén jobbra dőlve, kezek párhuzamosan helyezkedtek el. Az első három csigolya, továbbá az állkapocs és a bal alkar egyik csontja elmozdult a lábak irányába. Mell: 1. Nyitott végű, kerek keresztmetszetű bronzkarika a bal váll alatt. (H.: 1,2 cm; Átm.: 0,1 cm.); 2. Bordakosár bal oldalából újabb nyitott végű, kerek keresztmetszetű bronzkarika. (H.: 2 cm; Átm.: 0,1 cm.); 3. Állatcsont a bal combcsont közepének belső feléről.

34/34. sír: T.: NY-K. H.: 218 cm. Sz.: 78 cm. Mély.: 40 cm

Lekerekített sarkú, téglalap alakú, egyenes falú és aljú aknasír. A sírban háton fekvő, nyújtott helyzetű váz volt megfigyelhető. A koponya a helyén, az állkapocs a mellkasra esett. Lábai szétdőlve, térdeknél behajlítva, enyhén nyitott állásban voltak. Mell.: 1. Vascsat a jobb medencelapát distalis végénél a combcsont belső oldalán.

36/36. sír: T.: ÉNy-DK. H.: 195 cm. Sz.: 62 cm. Mély.: 23 cm

Lekerekített sarkú, téglalap alakú, egyenes falú és aljú aknasír. A sírban háton fekvő, nyújtott helyzetű nő váza volt megfigyelhető. A koponya jobbra dőlt, a kezek nyújtva, a test mellett, a lábak párhuzamosan kinyújtva helyezkedtek el. Mell.: 1. Állatsont a bal lábfej É-i oldalán.

37/37. sír: T.: NY-K. H.: 102 cm. Sz.: 92 cm. Mély.: 48 cm

Lekerekített sarkú, téglalap alakú, egyenes falú és aljú aknasír. A sírban háton fekvő, nyújtott helyzetű váz került feltárássra. Koponyája enyhén jobbra dőlt, karjai egyenesen a törzs mellett voltak, lábai párhuzamosan kinyújtva helyezkedtek el. Mell.: 1. Vastöredék a koponyától DNyra, mely valószínűleg egy szögletes vascsat karikatöredéke (H.: 1,4 cm; Sz.: 1,3 cm; Vast.: 0,6 cm); 2. Kerámia a jobb váll felett, nem biztos, hogy a sír része; 3. Háromszög keresztmetszetű, erősen korrodálódott, egyélű vaskés a jobb kéznél (H.: 14,5 cm; Sz.: 1,2 cm.); 4. Négyzet alakú, kerek keresztmetszetű, erősen korrodálódott vascsat a medencén, melynek felületén foltokban bőrmaradványok láthatók. (H.: 3,3 cm; Sz.: 3,3 cm; Vast.: 0,6 cm.); 5. Vastárgy a csat mellett, mely erősen korrodálódott.

38/38. sír: T.: Ny-K. H.: 186 cm. Sz.: 70 cm. Mély.: 19 cm.

Lekerekített sarkú, téglalap alakú, egyenes falú és aljú aknasír. A sírban háton fekvő, nyújtott helyzetű, bolygatott férfi váza került feltárássra. Koponyája enyhén balra dőlt, a felső test csontjai hiányoztak. Mell.: 1. Korrodálódott, kerek keresztmetszetű, szögletes vascsat a jobb medencelapát belső felén. (H.: 2,6 cm; Sz.: 2,1 cm; Vast.: 0,8 cm); 2. Állatsont a combcsont külső oldalán, a váz felett 10-15 cm-rel; 3. Kerámia a sír betöltésében.

41/41. sír: T.: Ny-K. H.: 217 cm. Sz.: 86 cm. Mély.: 48 cm.

Lekerekített sarkú, téglalap alakú, egyenes falú és aljú aknasír. A sírban háton fekvő, nyújtott helyzetű, bolygatott férfi váza került feltárássra. A jobb kar csontjain kívül a felső test hiányzik, a lábak anatómiailag rendben voltak. Mell.: 1. Korrodálódott, háromszög keresztmetszetű, nyéltüskés vaskés a jobb combcsont külső oldalán. A Hegye és a tüske vége hiányzik. Felületén több helyen famaradványok figyelhetők meg korrózióval átfedve. (H.: 14,1 cm; Sz.: 1,8 cm.); 2. Szórvány kőpengék. (H.: 2,6 cm; Sz.: 2,1 cm.).

42/42. sír: T.: DK-ÉNy. H.: 210 cm. Sz.: 82 cm. Mély.: 40 cm

Lekerekített sarkú, téglalap alakú, egyenes falú és aljú aknasír. A sírban háton fekvő, nyújtott helyzetű, bolygatott váz került feltárássra. Az elhunyt a temető többi sírjához képest ellentétes

tájékolással lett a sírba helyezve. Erősen bolygatott a váz medence feletti rész, melynek csontjai kevert állapotban, másodlagos helyzetben vannak. Anatómiai rend csak a bal láb térd alatti és a jobb láb csontjain figyelhető meg. Mell.: 1. Korrodálódott vaskés famaradványos nyélnyújtványa (H.: 3,1 cm; Sz.: 1 cm.); 2. Vörös-szürke színű, bikónikus töredékes orsógomb (M.: 2 cm; Átm.: 2,7 cm.); 3. Vastárgy. A vázhoz kapcsolódó viszonyt a feltárt leleteknek nem lehetett megadni.

65/65. sír. T: NY-K. H.: 230 cm. Sz.: 125 cm. Mély.: 106 cm.

Lekerekített sarkú, téglalap alakú, egyenes falú és aljú aknasír. A sírban háton fekvő, nyújtott helyzetű, bolygatott váz került feltárássra. A váz felső testének bal oldalát érte erősen a bolygatás. Mell.: 1. Vas szekerce a jobb lábfejen/ külső oldalán (H.: 9,5 cm; Sz.: 10 cm.); 2. Korrodálódott, téglalap keresztmetszetű, íves vas korporsókapocs a bal láb alsó részén, melynek hegyei hiányoznak (H.: 11,3 cm; Sz.: 1,5 cm.); 3. Korrodálódott, téglalap keresztmetszetű, íves vas korporsókapocs a koponya alatt, melynek hegyei hiányoznak (H.: 13 cm; Sz.: 1,1 cm.); 4. Erősen korrodálódott, famaradványos vastöredék, mely feltételezhetően egy korporsószeg hegye lehet a feldúlt mellkas és csípő csontjai között (H.: 1,2 cm); 5. Vaskapocs a bal láb mellett; 6. Vastárgy töredéke; 7. Összekorrodálódott lemezes és pálcás vastárgyak a váz jobb válla körül, melyek valószínűleg a tarsolyszerkezet vagy a kardszerelék részei lehetettek (H.: 4,8 cm); 8. Vaskard a váz jobb oldalán (H.: teljes: 72 cm; markolat: 11,5 cm; penge: 60,5 cm. Sz.: markolat: 1,5 cm; penge legnagyobb: 3 cm; legkisebb(pengevég): 0,5 cm); 9. Famaradványok a váz alól; 10. Vaslemez a csípő körül (H.: 2,6 cm; Sz.: 2 cm); 11. Vaskapocs. (H.: 0,6 cm; Sz.: 0,3 cm).

92/92. sír. T.: ÉK-DNy. H.: 203 cm. Sz.: 75 cm. Mély.: 33 cm

Lekerekített sarkú, téglalap alakú, egyenes falú és aljú aknasír. A sírban egy ló teljes, jó megtartású váza került elő. A lovat alap szerszámmal temették el. Mell.: 1. Erősen korrodálódott, kerek keresztmetszetű, hurkos fülű, egyenes talpalójú kengyel a sír D-i falában. A szárok és a talpaló kapcsolódásánál túl húzott (H.: 13 cm; Sz.: 10,5 cm.; Átm.: 0,8 cm.); 2. Erősen korrodálódott, kerek keresztmetszetű, hurkos fülű, egyenes talpalójú kengyel a sír É-i falában. A szárok és a talpaló kapcsolódásánál túl húzott. (H.: 12 cm; Sz.: 10,5 cm; Átm.: 0,8 cm.); 3. Erősen korrodálódott, erősen töredezett, oldalpálcás, kéttagú zabla, amit a ló szájában azonosítottak (Pontos méreteit töredékes állapota miatt nem lehetett megadni); 4. Korrodálódott, kerek keresztmetszetű, négyzet alakú vascsat, mely a váz alatt került elő a felszedés után (H.: 3,1 cm; Sz.: 3,5 cm; Átm.: 0,7 cm.).

126/127. sír: T.:?. H.: 200 cm. Sz.: 74 cm. Mély.: 90 cm

Gépi és kézi nyesés után, szabálytalan folttal jelentkező sír foltja került elő az objektum metszetre bontása során, a gödör fenekén. A sírgödör négy sarkában lemélyítések voltak megfigyelhetők. A sírban háton fekvő, nyújtott helyzetű nő váza került feltárássra. Csonthai bolygatottak voltak a medenceövtől felfelé. Mell.: 1. Erősen korrodálódott, kerek keresztmetszetű, négyzet alakú vascsat töredéke. (H.: 2,9 cm; Sz.: 0,9 cm; Vast.:0,4 cm); 2. Állatcsont; 3. Kerámia. (H.: 6,3 cm; Sz.: 6,1 cm; Fv.: 0,8 cm.).

134/136. sír: T.: NY-K. H.: 199 cm. Sz.: 76 cm. Mély.: 40 cm.

Lekerekített sarkú, téglalap alakú, egyenes falú és aljú aknasír. A sírban egy háton fekvő, nyújtott csontvázas temetkezés került feltárássra. A váz rossz megtartású; mellkas csontjai hiányoznak, a többi csont töredékesen eredeti helyzetében figyelhető meg. Mell.: 1. Bikónikus, szürke agyag orsógomb párhuzamos vonalköteg díszítéssel a jobb lábszár külső felén. (M.: 2,1cm; Átm.: 2,8 cm.); 2. Szórvány gyöngyök a nyak tájékáról; 2 dinnyemag alakú zöld üveggyöngy és egy töredék (1. H.: 0,7 cm; Sz.: 0,6 cm.; 2. H.: 0,9 cm; Sz.: 0,7 cm.); Dinnyemag alakú sötétzöld üveggyöngy. (H.:1,2 cm; Sz.: 0,6 cm).

138/140. sír: T.: DNy-ÉK. H.: 196 cm. Sz.: 67 cm. Mély.: 24 cm.

Lekerekített sarkú, téglalap alakú, egyenes falú és aljú aknasír. Sírban háton fekvő, nyújtott vázas rítusban elhelyezkedett nő váza került feltárássra. Mell.: 1. Állatcsont a bal boka csontjai mellett.

201/202. sír: T.: Ny-K. H.: 218 cm. Sz.: 88 cm. Mély.: 70 cm

Lekerekített sarkú, téglalap alakú, egyenes falú és aljú aknasír. A sírban egy háton fekvő, nyújtott vázas temetkezés került feltárássra. Koponyája balra dőlt, míg a váz (a mellkas baloldalának csontjain kívül) teljes épségben fennmaradt.

232/241. sír: T.: Ny-K. H.: 200 cm. Sz.: 81 cm. Mély.: 27 cm.

Lekerekített sarkú, téglalap alakú, egyenes falú és aljú aknasír. A sírban egy háton fekvő, nyújtott állapotban lévő nő váza került feltárássra. Az azonosított váz a lábfej aprócsontjain, illetve az állatjárat által bolygatott mellkas csontjain kívül jól megmaradt. Elhelyezkedését tekintve a lábak enyhén a váz jobb oldala felé lettek döntve, karjai a törzs mellett voltak szorosan. Mell.: 1. Madárcsont a bal kar orsó és singcsontjainak proximális végénél; 2. Madárcsont a koponya körüli betöltésből.

240/250. sír: T.: Ny-K. H.: 208 cm. Sz.: 89 cm. Mély.: 34 cm.

Nagyméretű „D” alakú folttal jelentkező, egyenes falú és aljú aknasír. Metszetre bontás során kiderült, hogy közös folttal jelentkezett két egymás melletti sír. A sírban egy háton fekvő, nyújtott állapotban lévő nő váza került feltárásra. Koponyája balra dőlt, kezei szorosan a törzse mellett helyezkedtek el. Mell.: 1. Vascsat a jobb medencelapát distalis részén; 2. Állatcsont a bal boka külső oldalán.

262/272. sír T.: Ny-K. H.: 219 cm Sz.: 80 cm. Mély.: 50 cm.

Egyenes falú és aljú aknasír. A sírban egy háton fekvő, nyújtott állapotban lévő nő váza került feltárásra. A váz felsőtesti része erősen bolygatott, hiányoznak a koponya és mellkasi csontok, illetve a koponya helyén a kar és a combcsont volt megtalálható, eredeti helyzetükben maradt a bal láb és a jobb lábszár csontjai. Mell.: 1. Edény a sír DNY-i sarkában (Pá.: 7,5 cm; Fá.: 5,3 cm; M.: 10,2 cm; Fv.: 0,4 cm); 2. Vaskés a csípő feltételezhető eredeti helyének jobb oldalán (H.: 7,4 cm; Sz.: 1,4 cm).

269/280. sír. T.: Ny-K. H.: 223 cm. Sz.: 89 cm. Mély.: 32 cm.

Lekerekített sarkú, téglalap alakú, egyenes falú és aljú aknasír. A sírban egy háton fekvő, nyújtott állapotban lévő férfi váza került feltárásra. A sírgödör négy sarkában 1-1 négyzetes lemélyítés volt megfigyelhető, melyeknek lekerekített volt a sarka. Mell.: 1. Állatcsontdarab a DK-i sarokban lévő lemélyítés közeléből.

270/281. sír T.: Ny-K. H.: 247 cm. Sz.: 87 cm. Mély.: 60 cm.

Lekerekített sarkú, téglalap alakú, egyenes falú és aljú aknasír. A sírban egy háton fekvő, nyújtott állapotban lévő nő váza került feltárásra, melynek koponyája enyhén balra dőlt, végtagjai nyújtott pózban helyezkedtek el. Mell.: 1. Állatcsontok a fej jobb oldaláról; 2. Vascsat a bal combcsont fejénél (Átm.: 3,7 cm; Vast.: 0,8 cm. Csattüske; H.: 4,1 cm; Sz.: 0,6 cm); 3. Vastárgy a bal térd felett.

272/283. sír. T.: NY-K. H.: 182 cm. Sz.: 56 cm. Mély.: 25 cm.

Lekerekített sarkú, téglalap alakú, egyenes falú és aljú aknasír. A sírban egy háton fekvő, nyújtott vázas temetkezés került feltárásra. Koponya balra dőlt, jobb karja a medencén volt, míg bal karja a test mellett. Jobb kézfejének csontjai szétszóródtak a jobb térdig. Mell.: 1. Vastárgy a bal medence lapát belső oldalán (H.: 3,6 cm; Sz.: 0,5 cm); 2. Bronzkarika a jobb

térden (ujjpercek vannak körülötte); 3. Edény a bal lábfejen (Pá.: 9,5 cm, Fá.: 7,2 cm; M.: 15 cm; Fv.: 0,7 cm.).

273/284. sír T.: Ny-K. H.: 175 cm. Sz.: 51 cm. Mély.: 13 cm.

Lekerekített sarkú, téglalap alakú, egyenes falú és aljú aknasír. A sírban egy háton fekvő, nyújtott vázas, bolygatatlan temetkezés került feltárássra. A csontok rossz megtartásúak voltak, a koponya jobbra dőlt, a mellkas és a gerinc csontjai felszívódtak. Mell.: 1. Edény a jobb lábszár külső oldalán. (Fá.: 7,8 cm; M.: 10,6 cm; Fv.: 0,8 cm.)

276/288. sír: T.: DNY-ÉK. H.: 239. Sz.: 90 cm. Mély.: 52 cm.

Lekerekített sarkú, téglalap alakú, egyenes falú és aljú aknasír. A sírban egy háton fekvő, nyújtott állapotban lévő férfi váza került feltárássra. A váz nagyon rossz állapotban maradt meg, a fogakon, illetve a végtagok hosszú csontjain kívül csak lenyomatként maradt fenn a többi része. Mell.: 1. Vaskés, a jobb alkar külső oldalán (H.: 21,5 cm; Sz.: nyél: 1,4 cm; penge: 1,3 cm.); 2. Vascsat, a jobb csipőlapát lenyomatán (H.: 3,1 cm; Sz.: 2,3 cm; Csattövis; H.: 2,4 cm; Sz.: 0,4 cm.); 3. Vascsat, a medencében (H.: 3,4 cm; Sz.: 2,7 cm; Vast.: 0,8 cm; Csattüske; H.: 1,6 cm; Sz.: 0,5 cm.); 4. Kerámiatöredék, a 2 comb között; 5. Vastöredék, a két combcsont distalis végénél (H.: 3 cm; Sz.: 0,8 cm.); 6. Vasfokos, a jobb alsó lábszáron, nyele a sírfal felé (D-re) állt. (H.: 22,5 cm; Sz.: fejrész: 2,3 cm; pengerezés: 4 cm)

282/297. sír. T.: ?. H.: 193 cm. Sz.: 57 cm. Mély.: 20 cm.

Lekerekített sarkú, téglalap alakú, egyenes falú és aljú aknasír. A sírban egy háton fekvő, nyújtott állapotban lévő férfi váza került feltárássra. Koponyája balra dőlt, karjai és lábai nyújtva, a törzséhez közel helyezkedtek el. Mell.: a vázon két veretes öv volt. 1. Bronz töredék a gerinc mellett (H.: 0,5 mm; Sz.: 0,4 mm; Vast.: 0,1 mm); 2-5. Karikás bronz lemezveretek (H.: 2,6 cm; Sz.: 1,6 cm; Vast.: 0,7 cm); 6. Vascsat a gerincen (H.: 4,3 cm Sz.: 3,3 cm Vast.: 0,9 cm); 7-8. Bronz veretek (H.: 0,9 cm Vast.: 0,2); 9. Áttört, indamintás bronzcsat a csípőn (H.: 3,8 cm Sz.: 2,1 cm; Vast.: 0,9 cm; Bújtató; H.: 2 cm Sz.: 3 cm); 10. Kisszíjvég a bal alkar csontjain (H.: 2,2 cm; Sz.: 0,9 cm; Vast.: 0,1 cm); 11. Nagyszíjvég a bal alkar és csukló mellett (H.: 8,3 cm; Sz.: 1,8 cm); 12. Lyukvédő a két combcsont között (Mag.: 4,2 cm; Sz.: 2 cm; Vast.: 0,3 cm); 13-15. Bronz veretek a hát alól a gerinc felvétele után (Test; H.: 2 cm; Sz.: 1,4 cm; Zsanér; H.: 0,5 cm; Sz.: 0,5 cm; 2. H.: 2,1 cm; Sz.: 0,1 cm Vast.: 0,8 cm; 3. H.: 3 cm Sz.: 0,9 cm Vast.: 1,2 cm); 16. Tarsolyfüggesztő karika (Átm.: 2,7 cm Vast.: 0,4

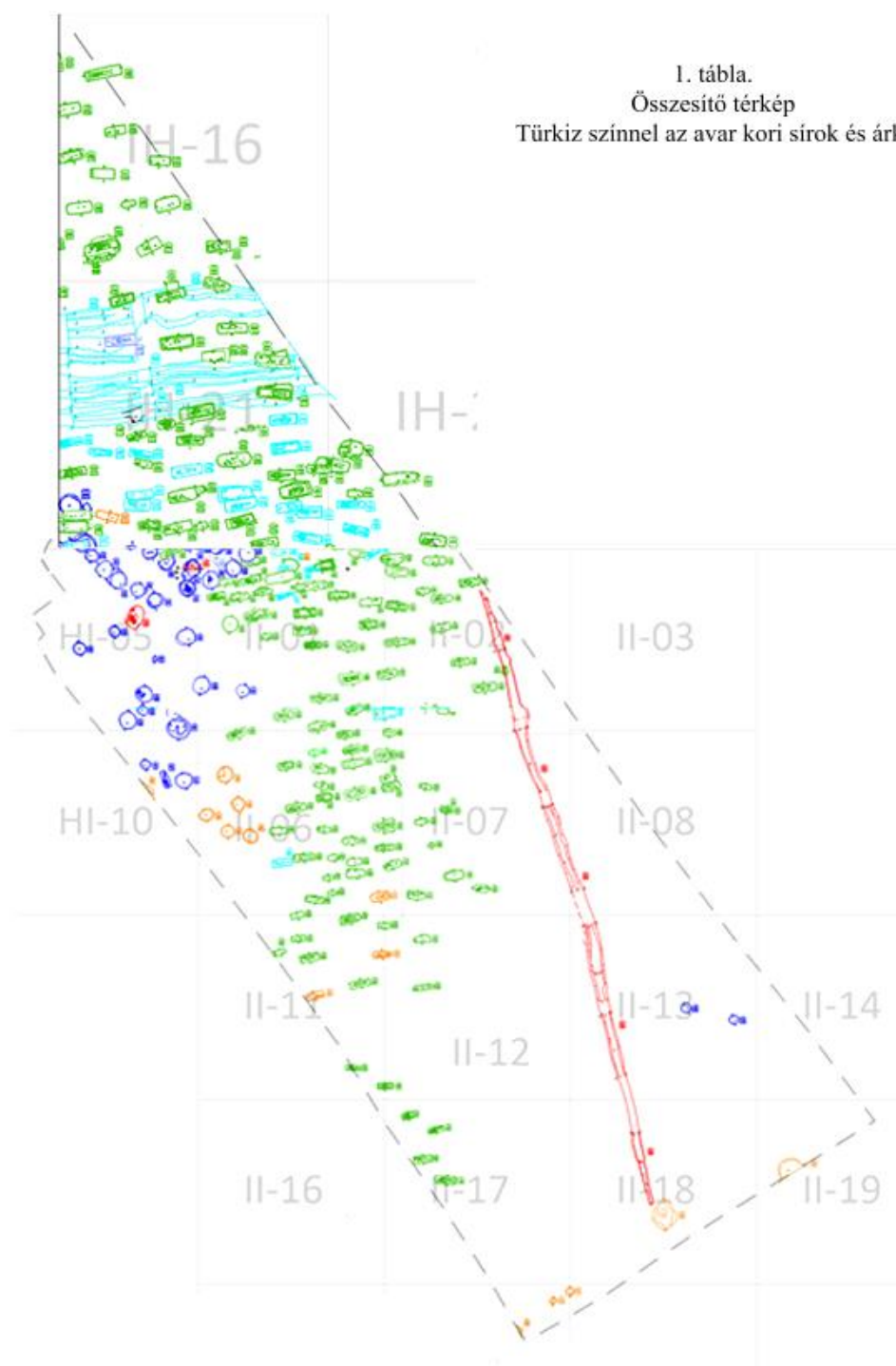
cm); 17. Bronzlemez (H.: 0,9 cm Vast.: 0,1 cm); 18. Vaskés a bal kéz alatt (H:17, 8 cm Sz.:1,7 cm).

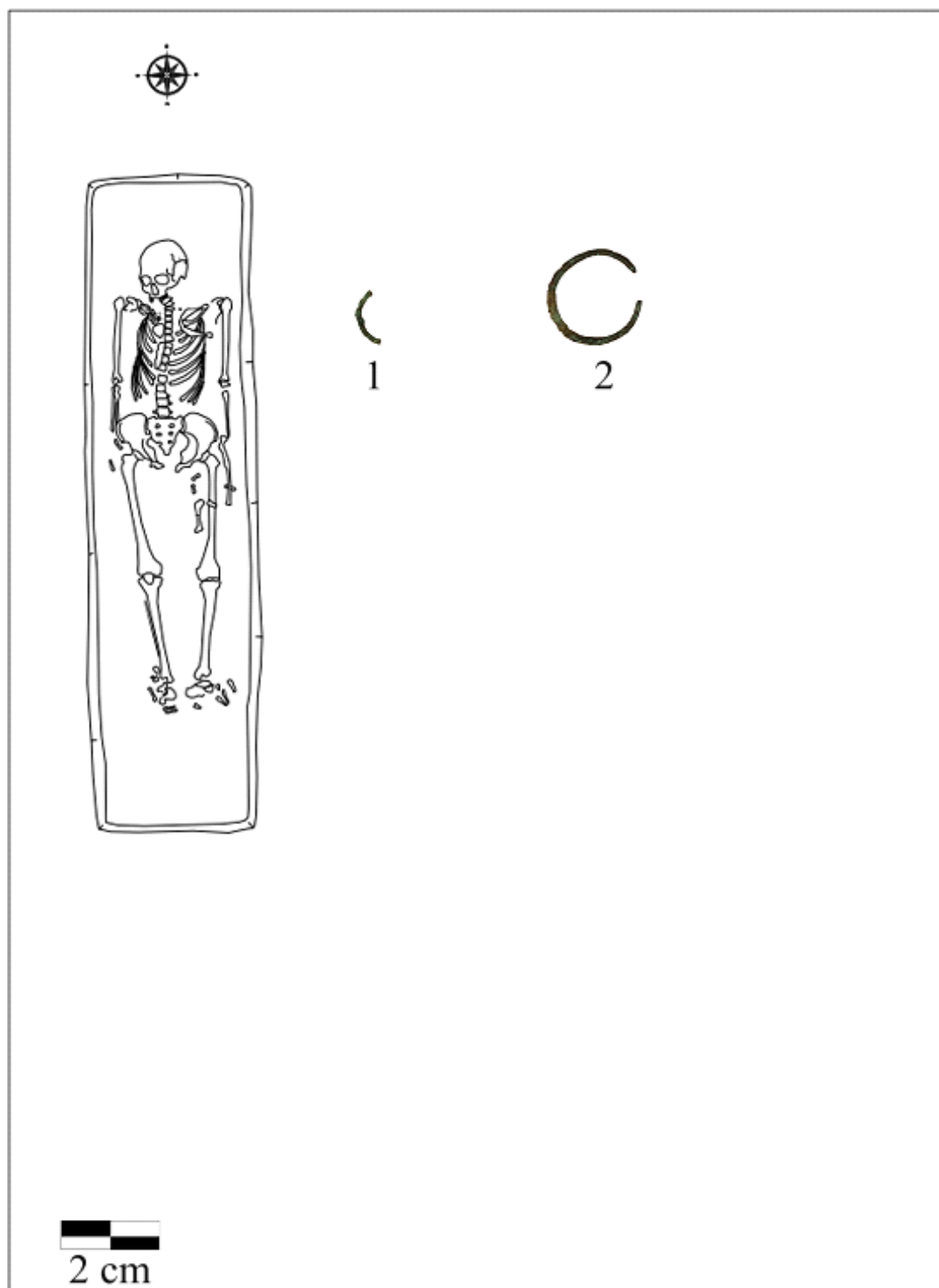
337/353. sír. T: Ny-K. H.: 184 cm. Sz.: 60 cm. Mély.: 16 cm.

Lekerekített sarkú, téglalap alakú, egyenes falú és aljú aknasír. A sírban háton fekvő, nyújtott állapotban lévő nő viszonylag jó megtartású váza került feltárássra. Mell.: 1. Vascsat a jobb kézfej mellett (H.: 2,3 cm; Sz.: 2,5 m. Csattövis H.: 2.2 cm; Sz.: 0,3 cm); 2. Állatsont a bal lábszár külső oldalán

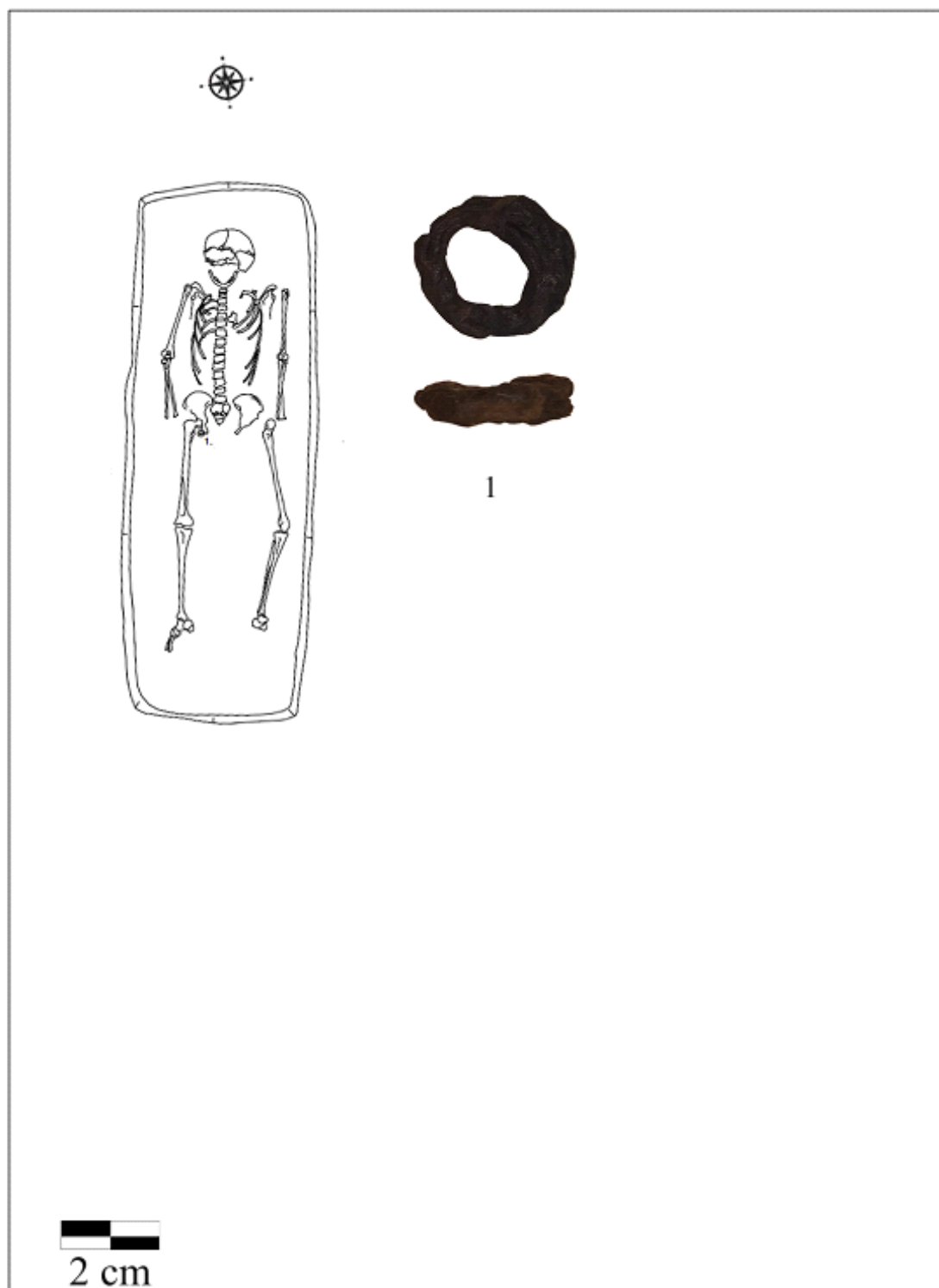
Sírok táblái

I. tábla.
Összesítő térkép
Türkiz színnel az avar kori sírok és árkok

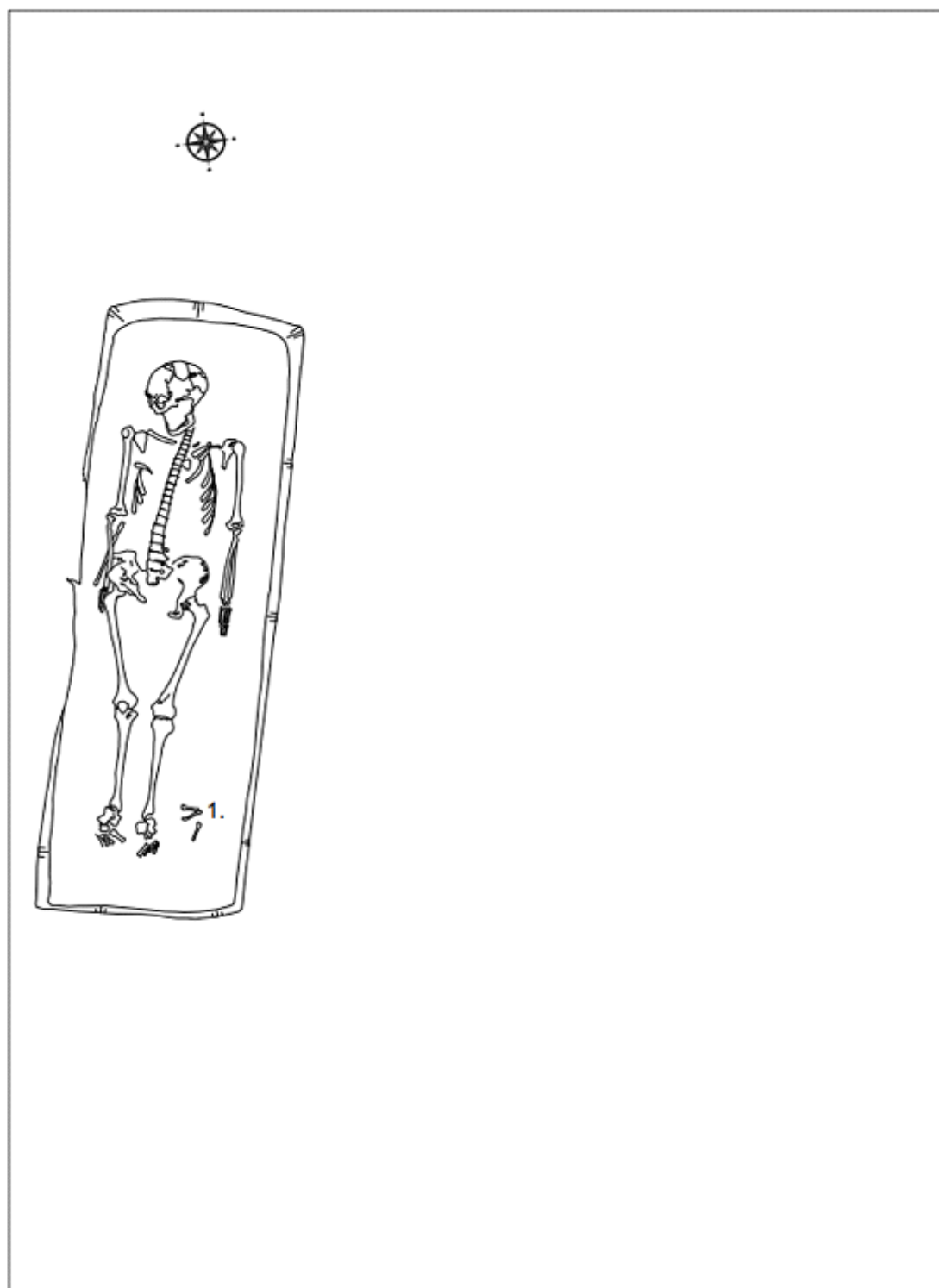

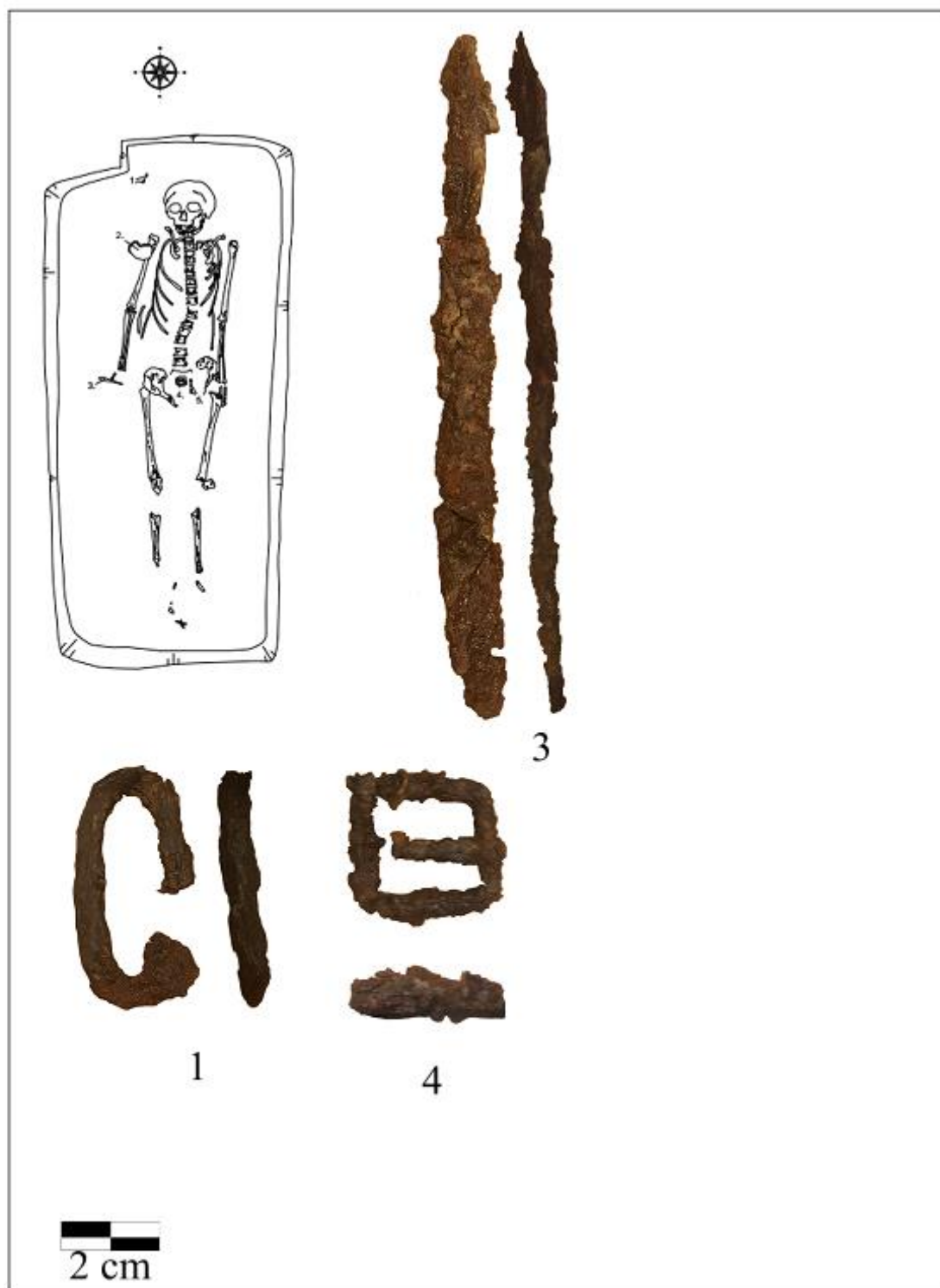
2. Tábla: 21/21. sír

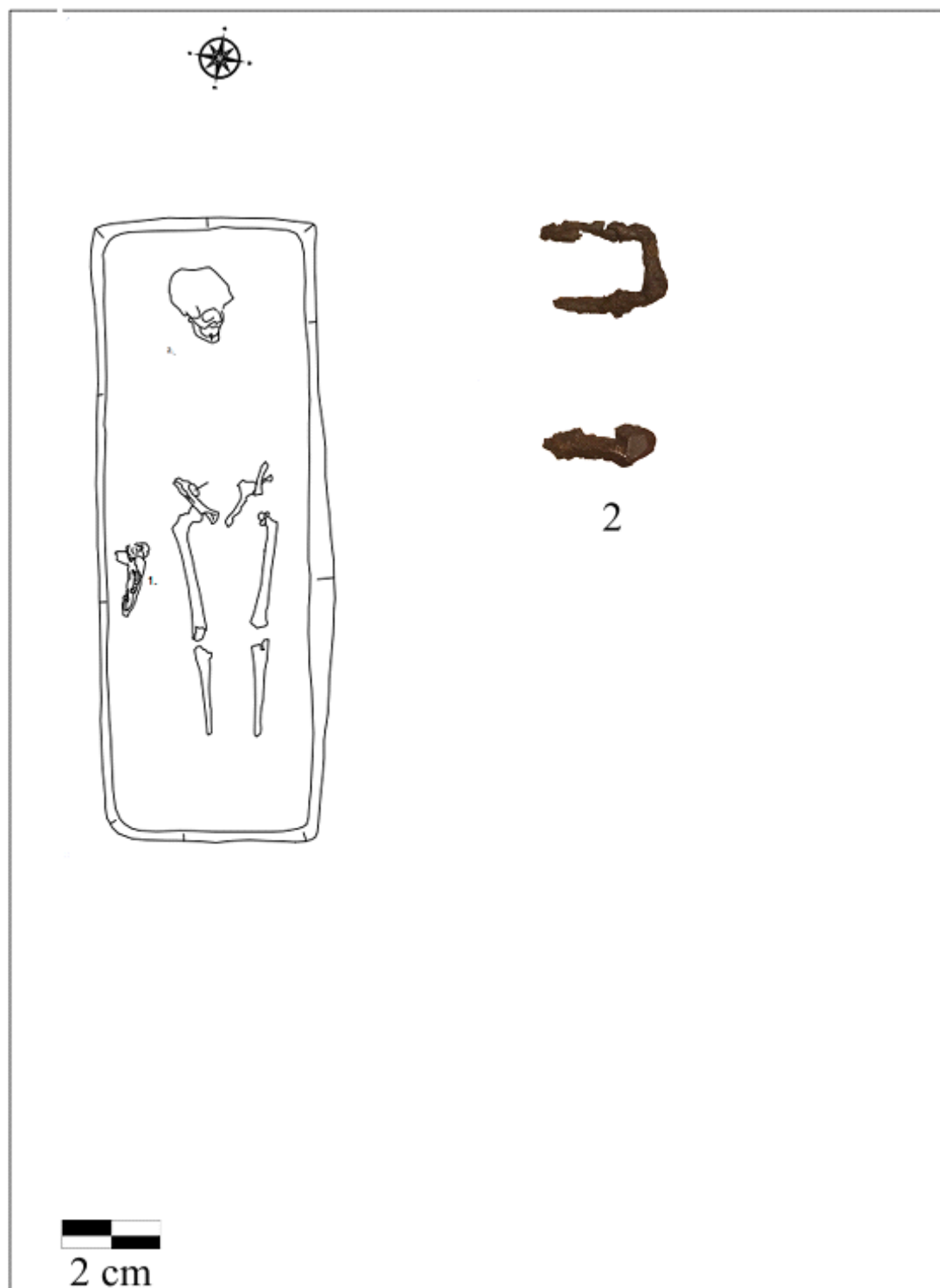
3. tábla. 34. sír

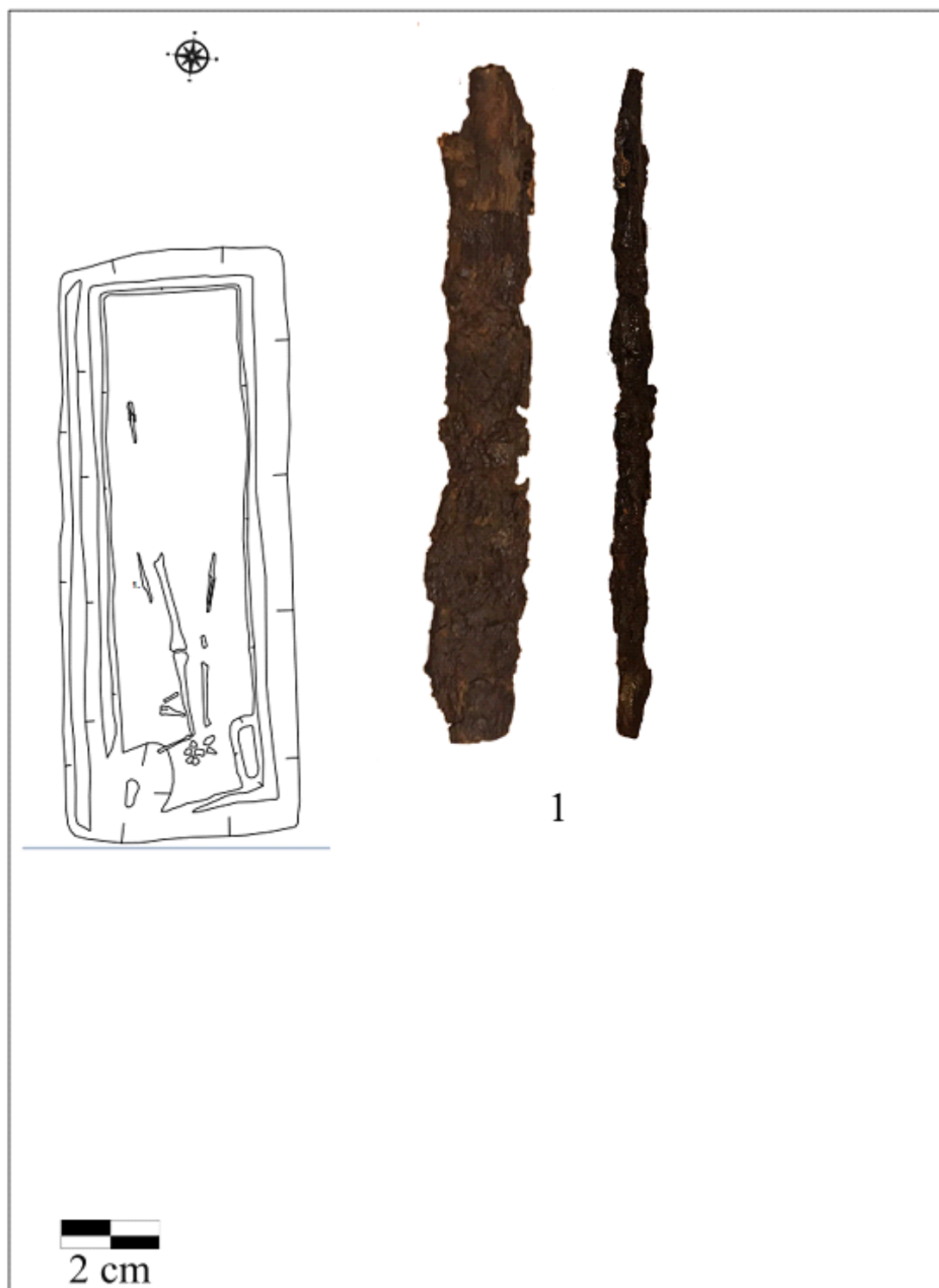
4. tábla. 36/36. sír

5. tábla. 37/37. sír

6. tábla. 38/38. sír

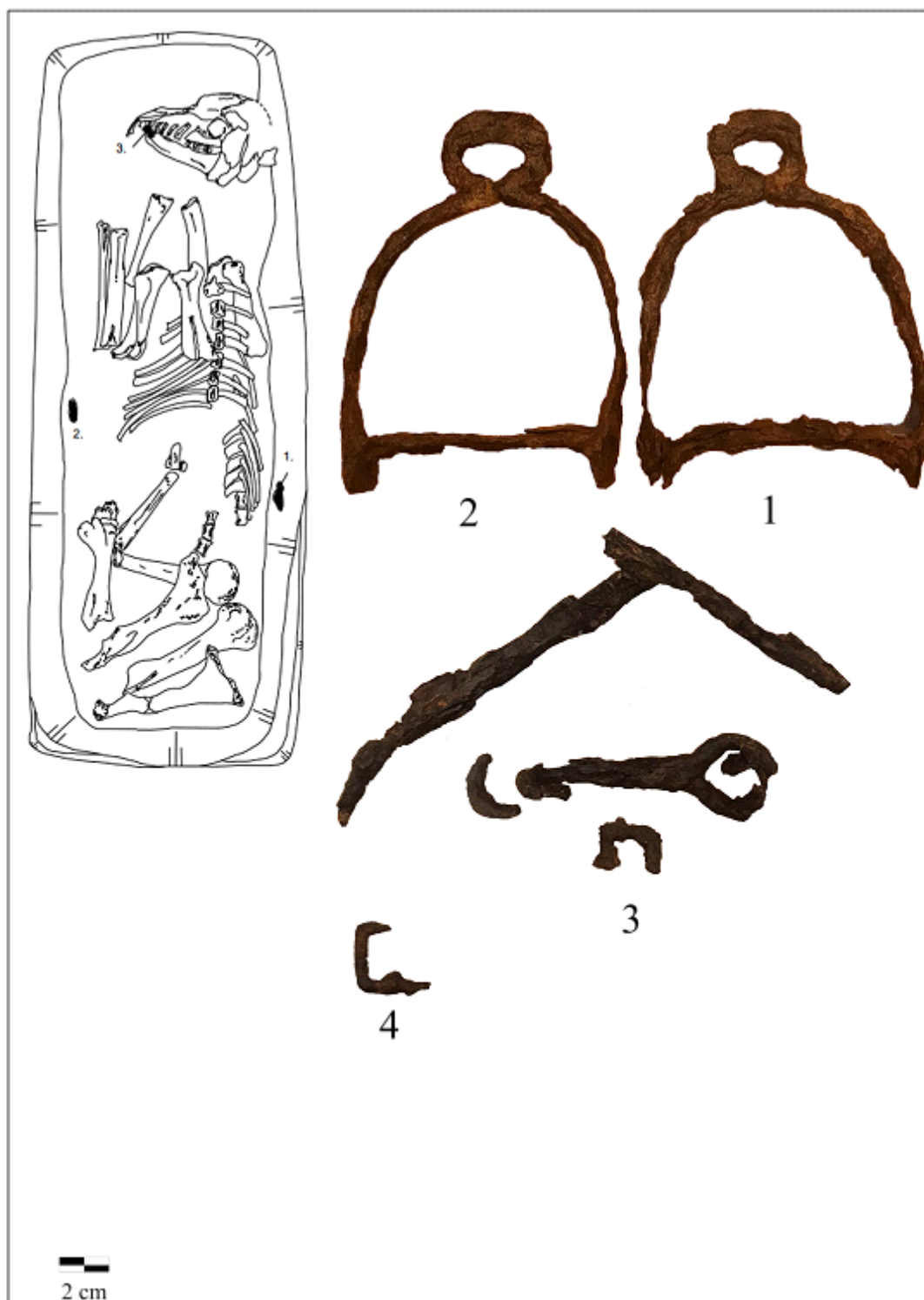
7. tábla. 41/41. sír

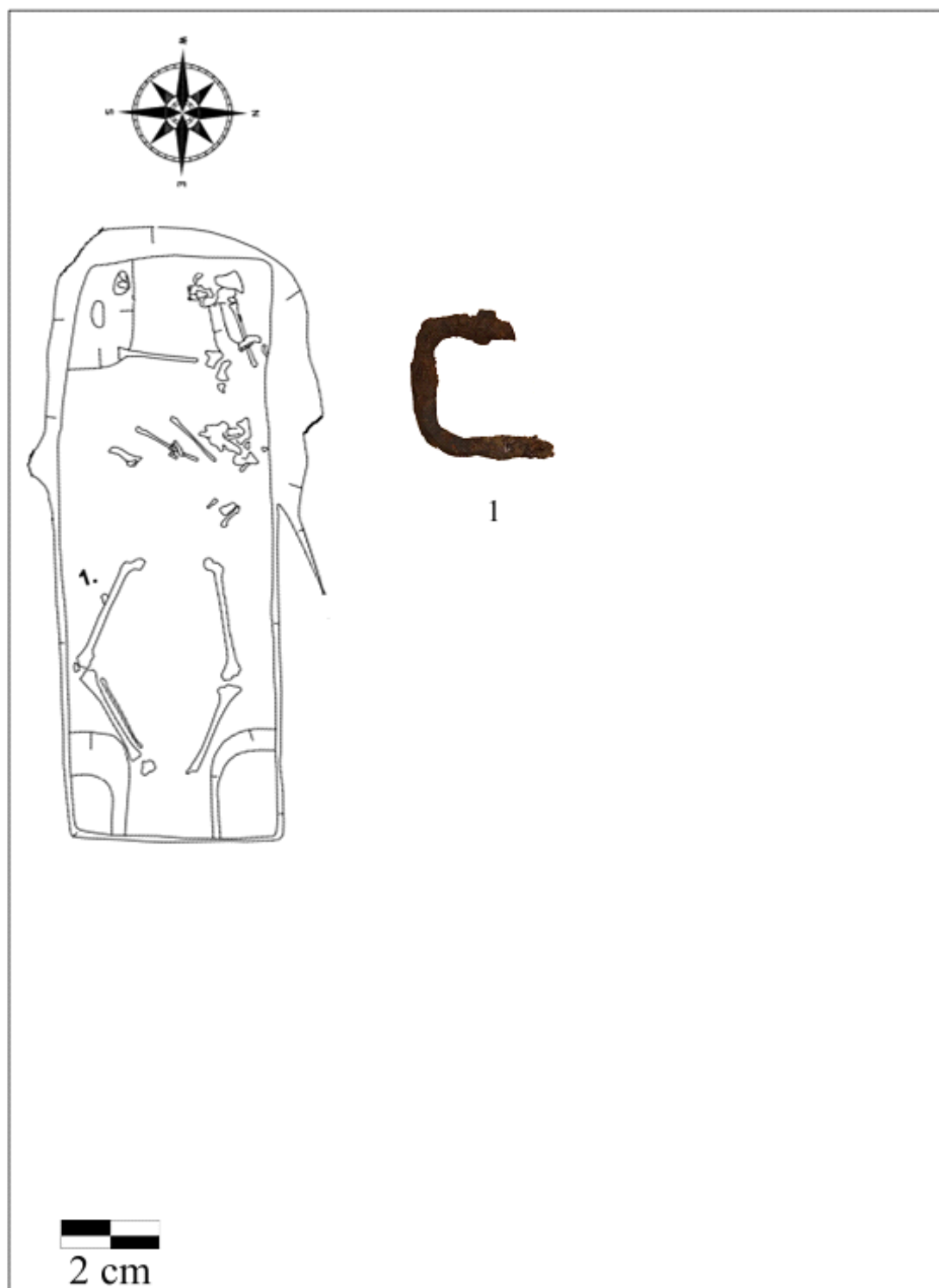
8. tábla. 42/42. sír

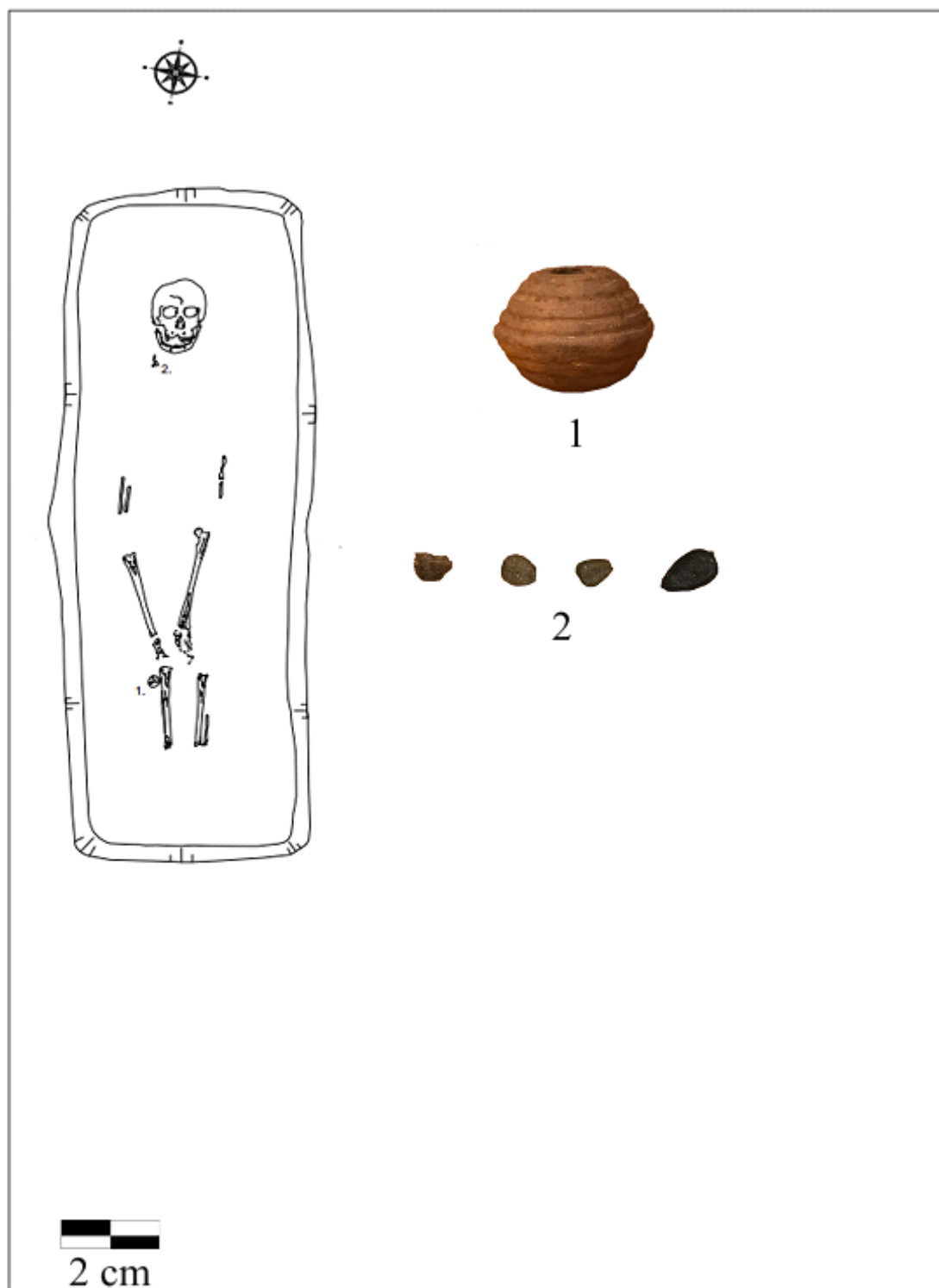
9. tábla. 65/65. sír

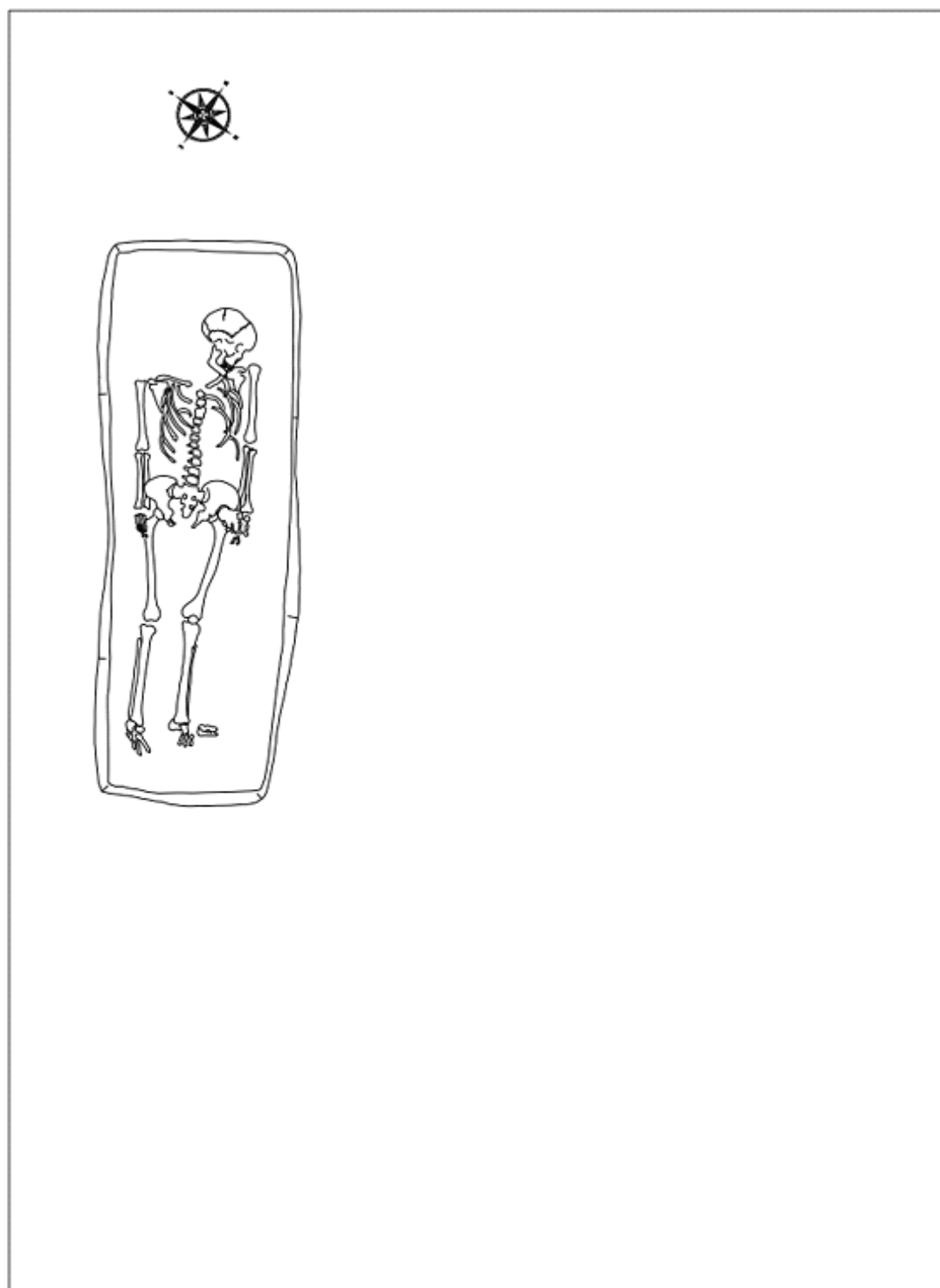
10. tábla. 92. sír

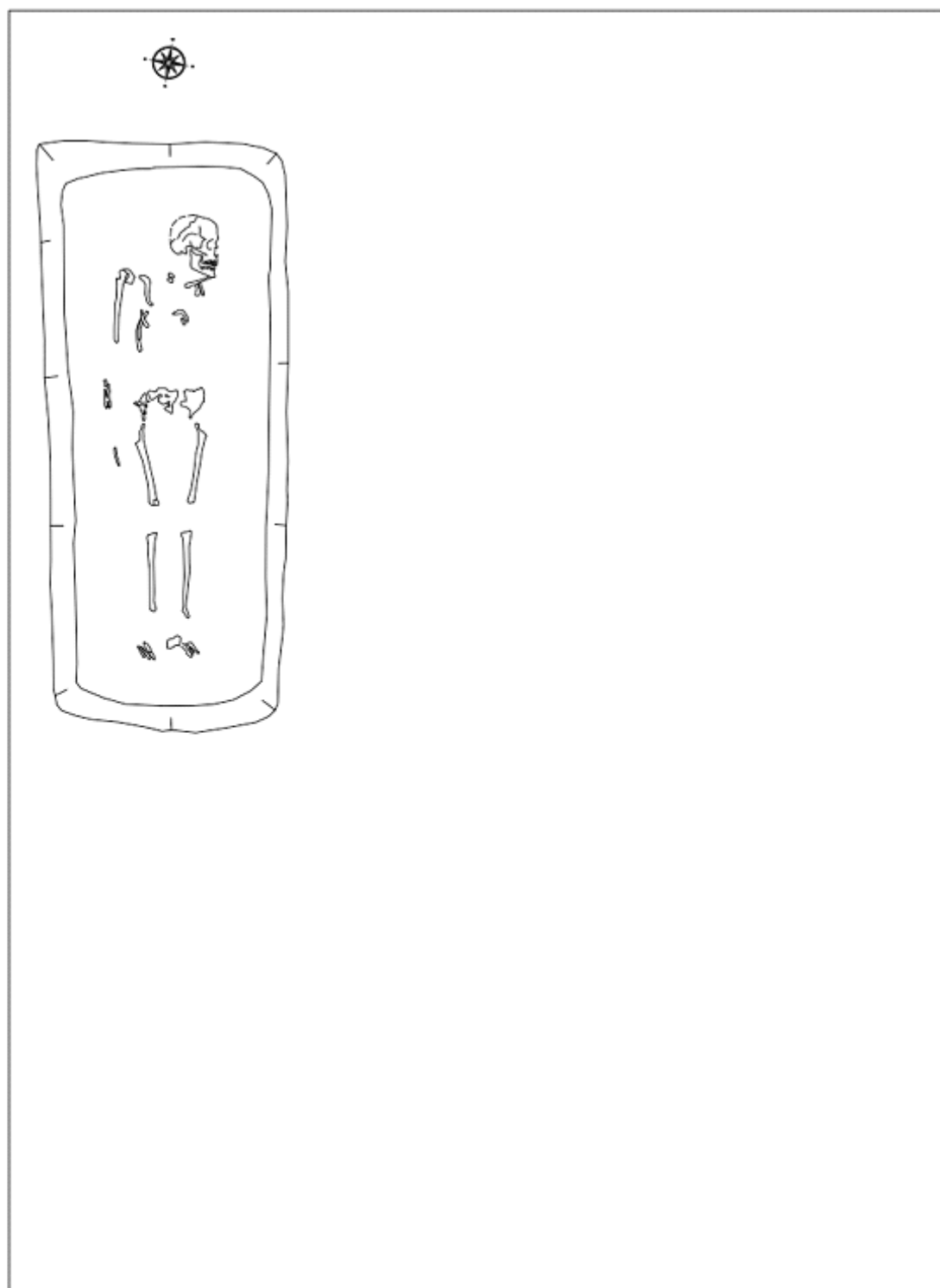
11. tábla. 126/127. sír

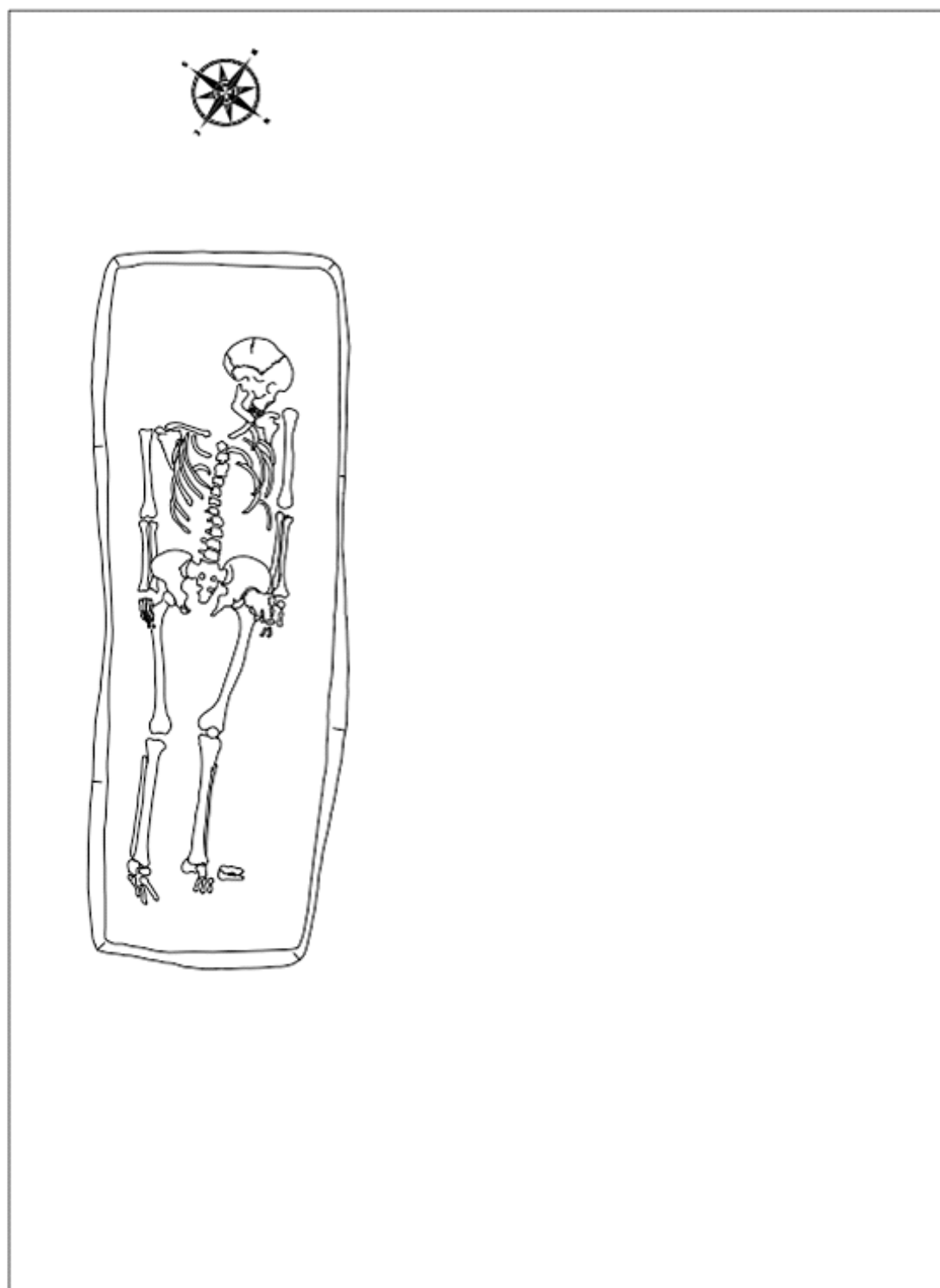
12. tábla. 134/136. sír

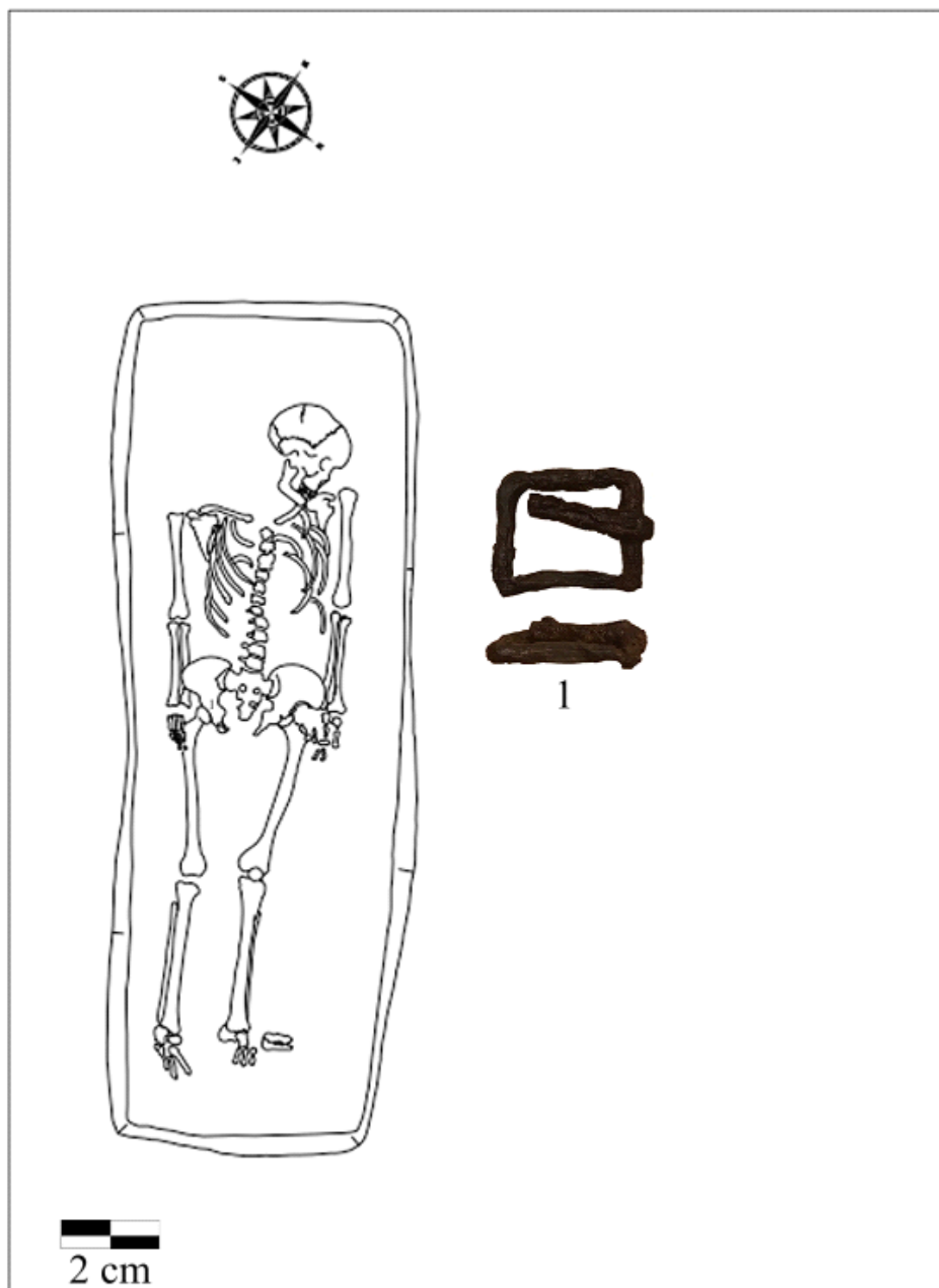
13 tábla. 138/140. sír

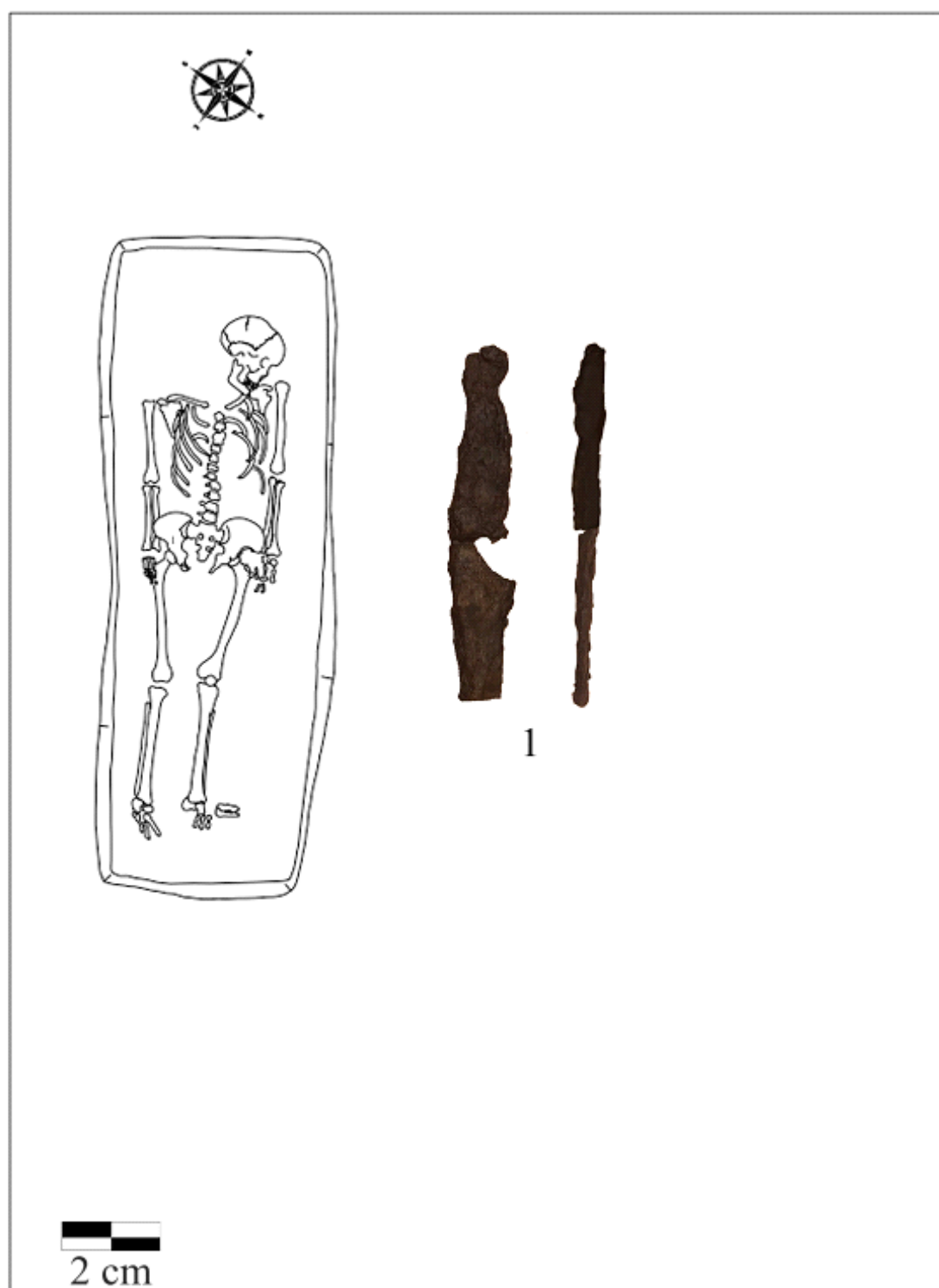
14. tábla. 201/202. sír

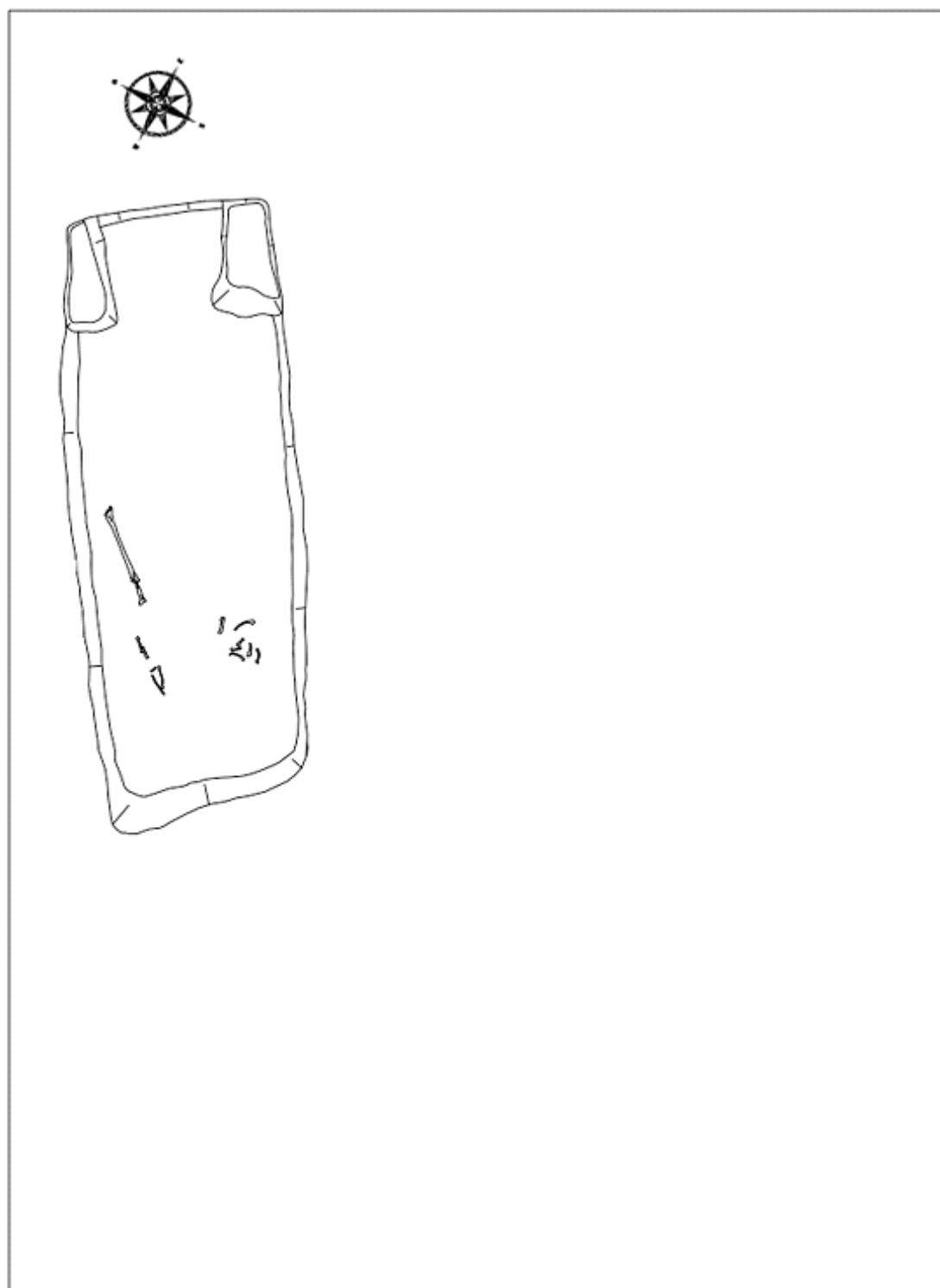
15. tábla. 232/241. sír

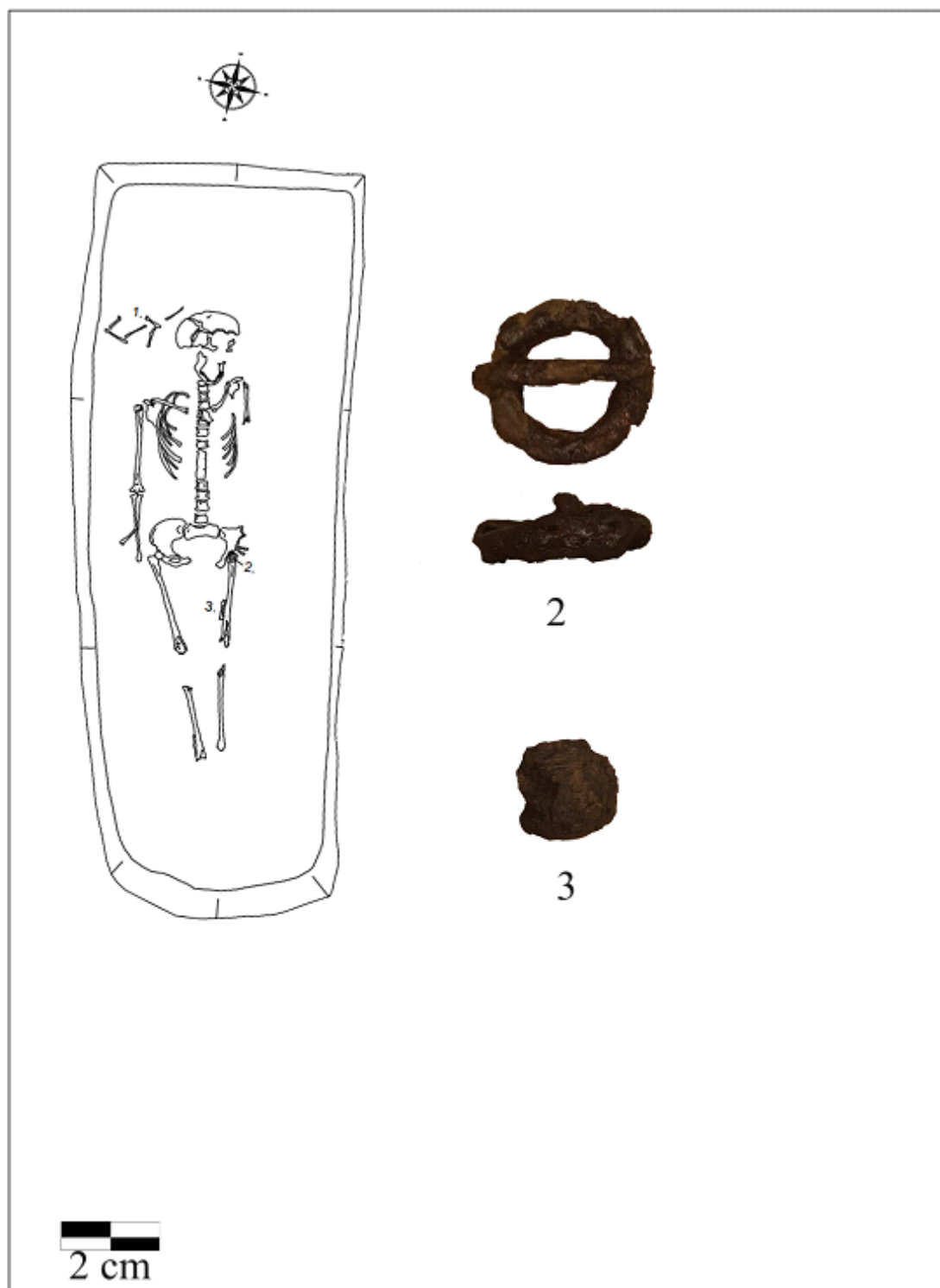
16. tábla. 240/250. sír

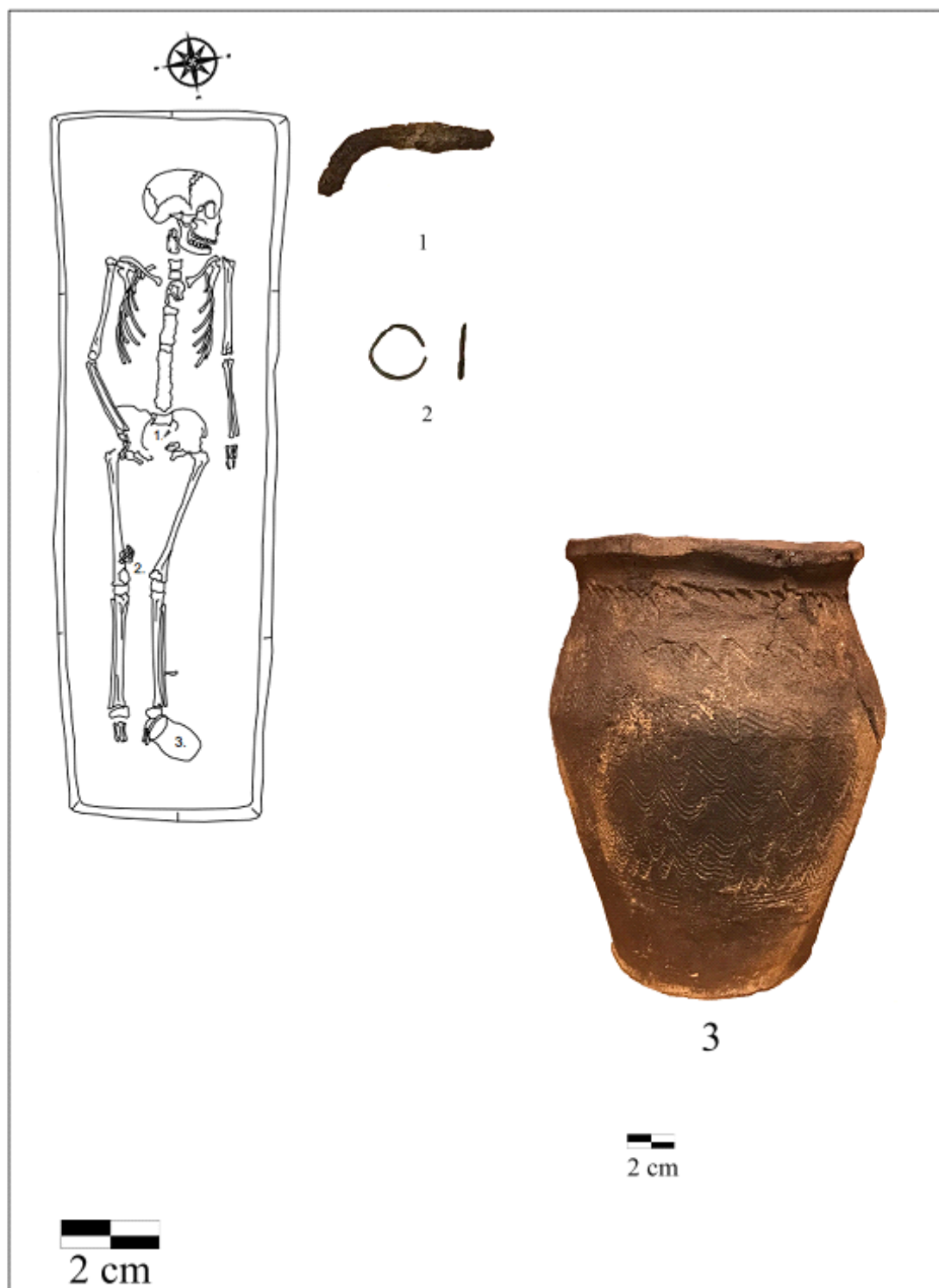
17. tábla. 262/272. sír

18. tábla. 269/280. sír

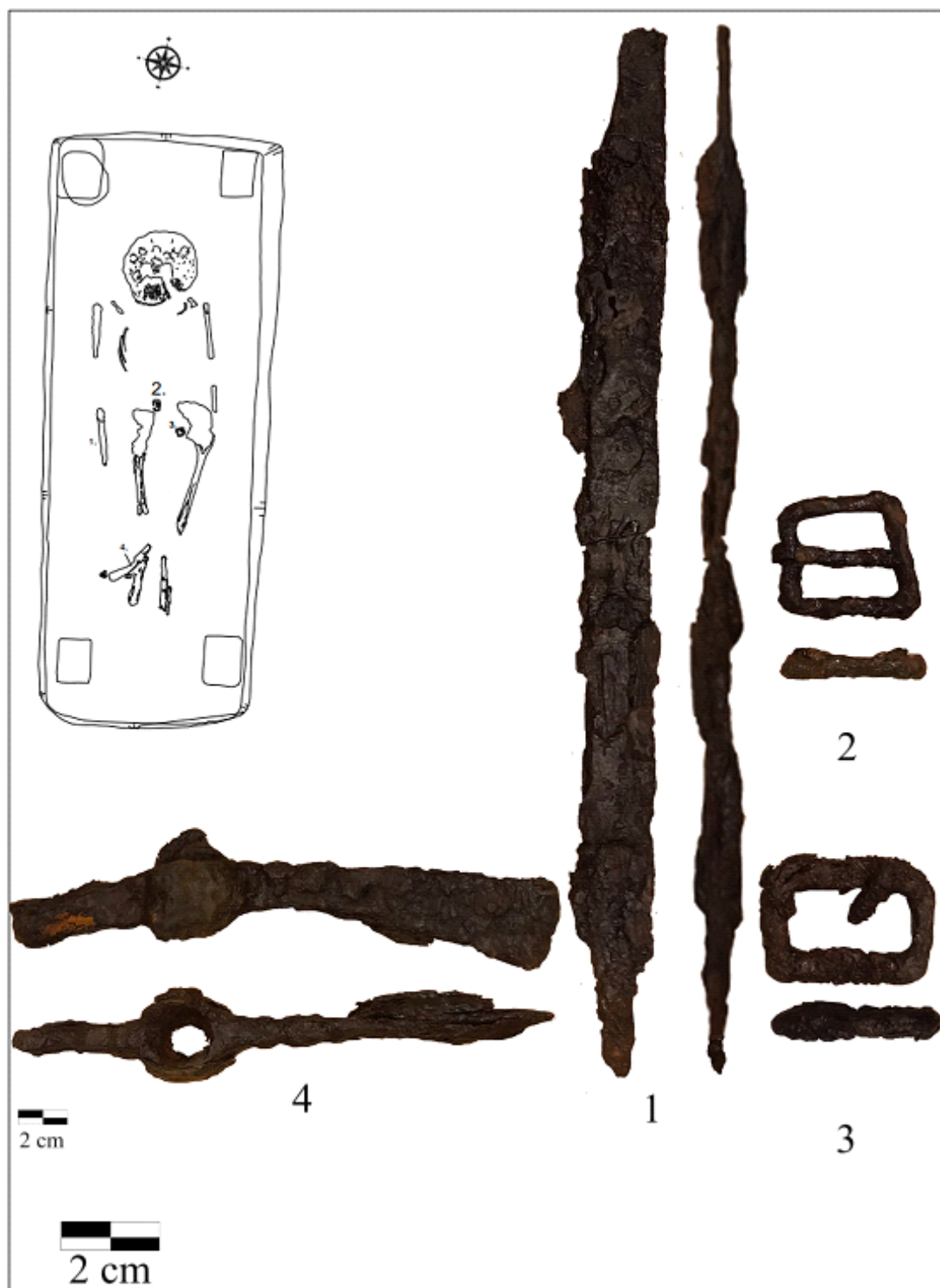
19. tábla. 270/281. sír

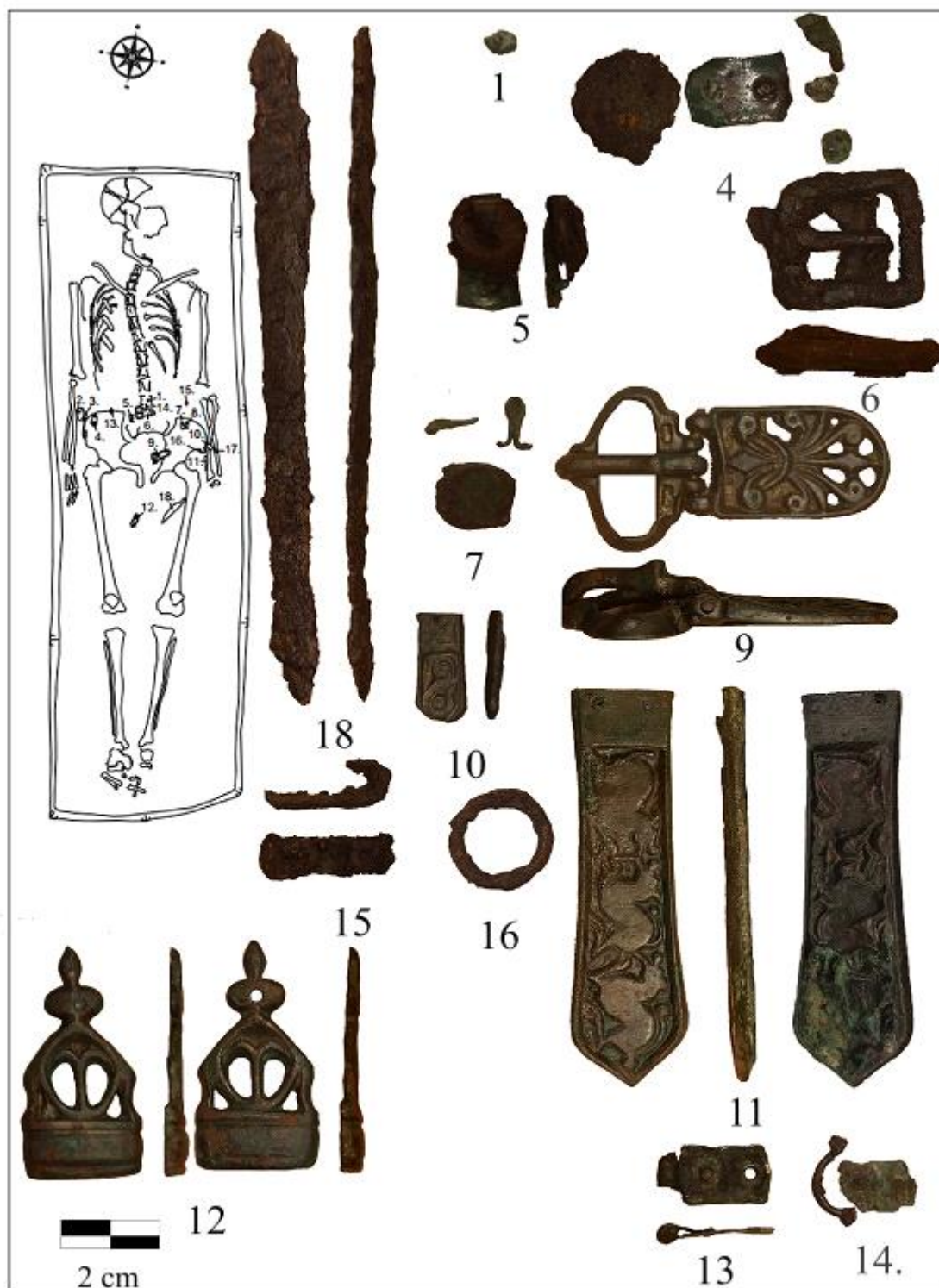
20. tábla. 272/283. sír

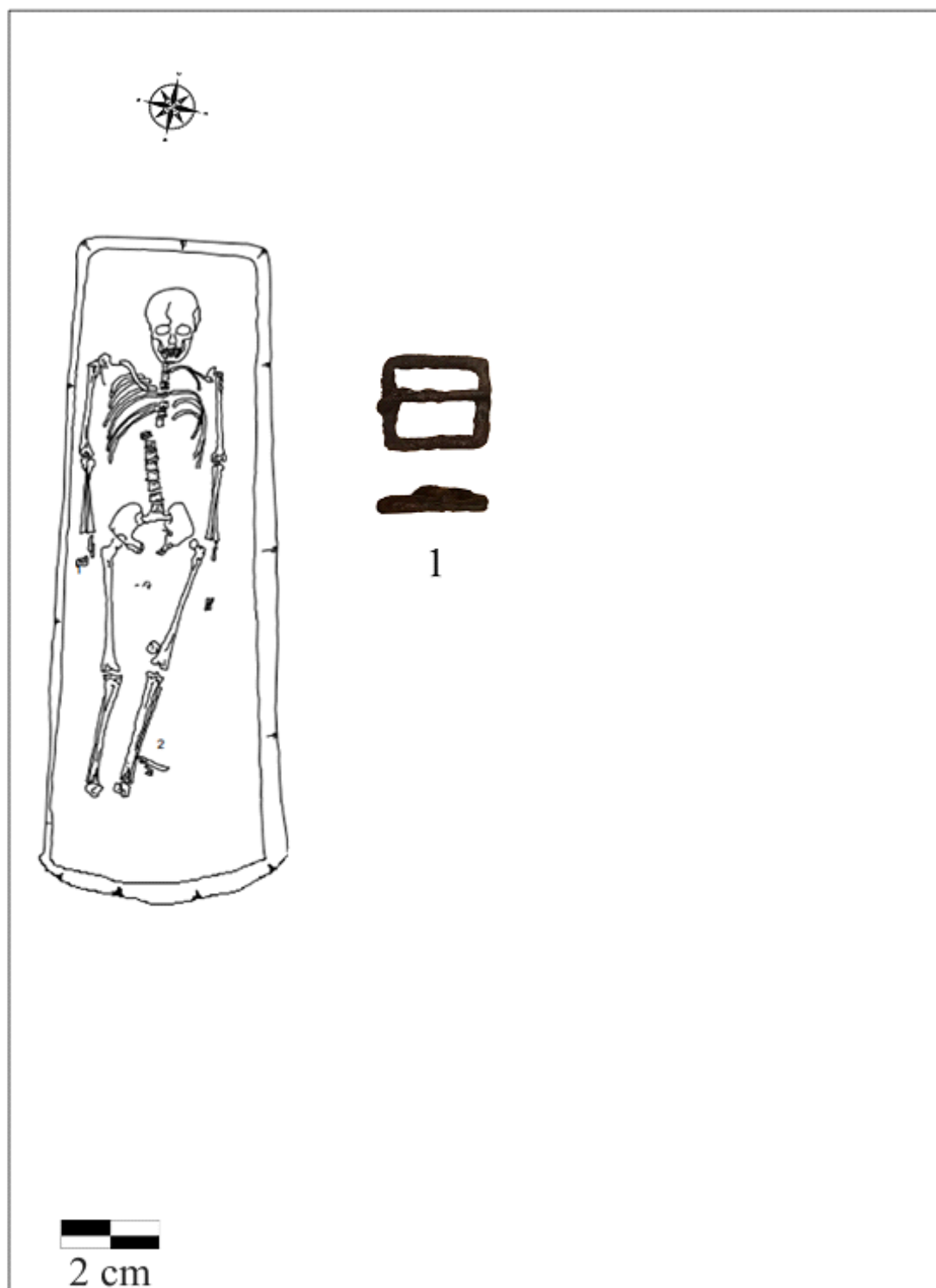
21. tábla. 273/284. sír

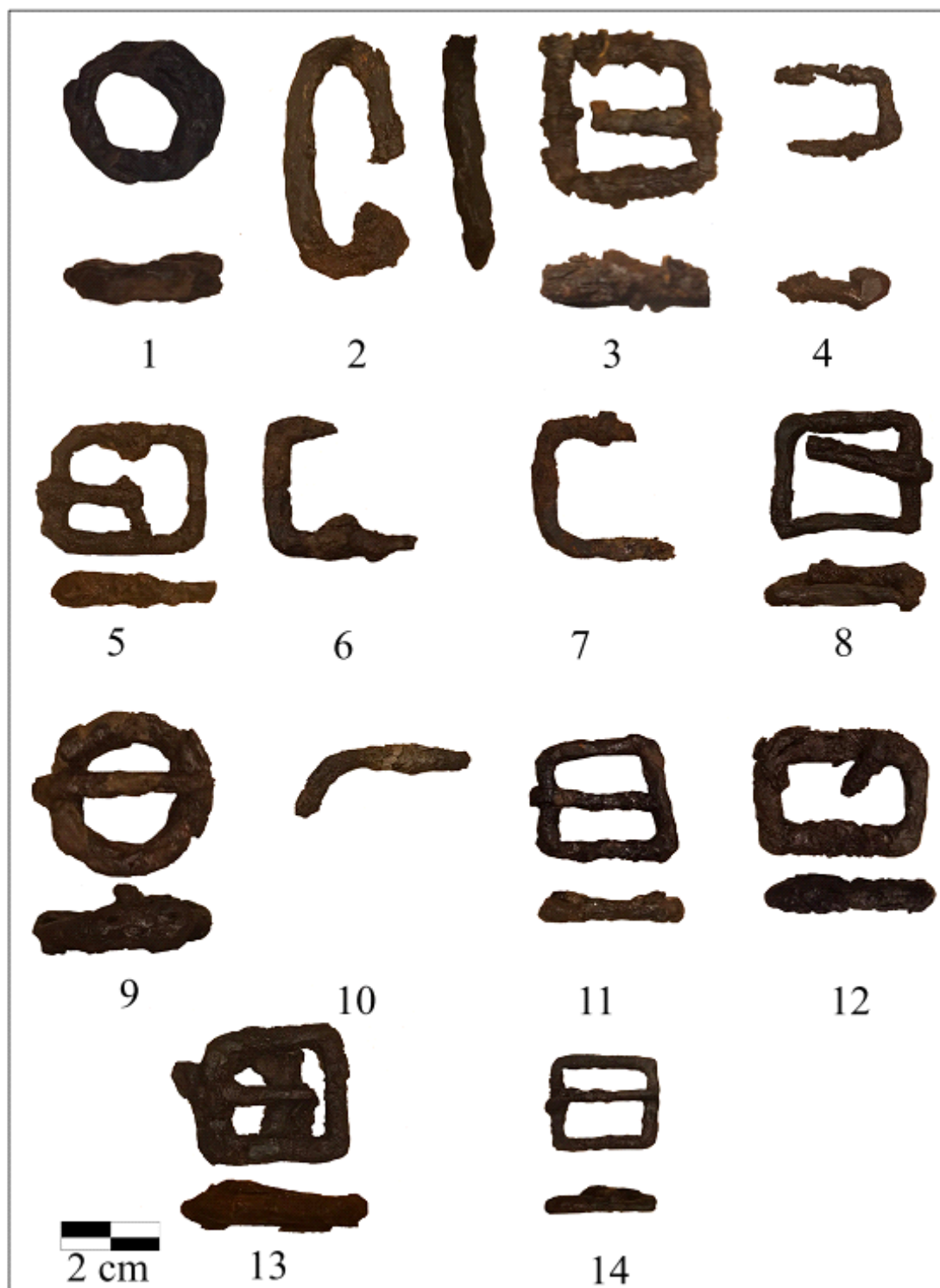
22. tábla. 276/288. sír

23. Tábla: 282/297. sír

24. tábla. 337/353. sír

25. tábla. A sírokból előkerült vascsatok, illetve vascsat töredékek

1: 34/34. sír 2-3: 37/37. sír 4: 38/38. sír 5: 42/42. sír 6: 92/92. sír 7: 126/127. sír;
8: 240/250. sír 9: 270/281. sír 10: 272/283. sír 11-12: 276/288. sír 13: 282/297. sír
14: 337/353. sír

26. tábla: Vaskések

1.: 37. sír 2.: 41. sír 3.: 297. sír 4.: 288. sír 5.: 272. sír